la humanitat

PORTANTVEU d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

Redacció : 25, rue Ecole de Droit, MONTPELLIER
Administració : 30, rue des 3-Journées, PERPIGNAN
Tresoreria : SANTIAGO VILA 250, route d'Eine, PERPIGNAN (P.-O)
Compte de xecs postals nº 57.675 Montpellier

2ª EPOCA – Nº 53 — 7 de SETEMBRE del 1946 | Fundador : Lluis COMPANYS | Director : Emili VIGO | PREU : 5 francs

FRANCO ha fet fonedis DEGRELLE, el cap hitlerià belga. Nova prova de democràcia orgànica !

Ara, com en 1714, els catalans sentim l'amor a la Patrià i a les nostres llibertats

EDITORIAL

Aquest aniversari

Aquests dies s'escau l'aniversari de l'onze de setembre del 1714. D'aquesta data que marca la fi de la resistencia de Catalunya en defensa de les seves llibertats, els catalans n'haviem fet una gran diada, una bella afirmació de la nostra voluntat infrangible. Entorn del monument a Rafel de Casanova s'hi agrupaven, enfervorides, les grans multituds catalanes.

Des de fa set anys la bella tradició ha estat interrompuda. L'estatua del Conseller en Cap va desaparèixer del seu socle pocs dies després de l'entrada dels franquistes a Barcelona. I quan arriba l'onze de setembre, un servei imposant de policia guarda gelosament el lloc on estava emplaçada. Però, amt tot, els catalans evoquen la gran diada i saluden amb els ulls espurnejants d'emoció les banderes barrades que apareixen ací i alla de la ciutat malgrat les precaucions dels qui esclavitzen Catalunya. Enguany — n'estem segurs — passarà com en els altres aniversaris, amb més banderes, més pasquins, més vibració, encara... I tots els homes dignes de casa nostra desitjaran que en l'onze de setembre del 1947 la bandera catalana torni a voleiar al vent i les grans corrues ciutadanes facin via altra volta vers la Ronda de Sant Pere !

Aquest aniversari ens porta a repetir una constatació. Com cada vegada que s'ha volgut atuir l'ànima de Catalunya, l'amor dels catalans envers la seva Pàtria, la rebrollada del sentiment nacionalista han estat més intenses que mai. Franco cregué que — d'una vegada per sempre — acabaria amb Catalunya. Totes les mesures foren adoptades per a l'assoliment d'aquesta fi, les que havien d'atuir-ne l'ànima com les que havien de matar-ne el cos. I ni la sang, ni el robatori, ni la persecució implacable contra la nostra llengua i les nostres institucions, no han pogut res davant el patriotisme obstinat — exarcerbat per les sofrences, diriem — de la gran massa dels catalans. En fer la història del règim franquista el nombre dels botiflers serà immensament inferior — en quines astoradores proporcions ! — als qui han romas fidels a Catalunya. Uns d'una manera instintiva, simple ; altres d'una faisó apassionada, profondament sentida, els catalans han estat inassimilables per part d'un espanyolisme xaró, més vell i decrèpit, encara, que el de la Monarquia.

Heus aci un fet a meditar per part dels homes de govern espanyols. Catalunya és una realitat massa vivent, d'un volum extraordinàriament important en la vida peninsular per a que algù cregui poder tractar-la com una provincia més sense ànima ni personalitat. Tot el que vulgui fer-se a la Peninsula contra Catalunya o sense Catalunya, sera quelcom de pràcticament estèril. Tot el que signifiqui intent d'assimilació, dins una gris uniformitat, toparà sempre amb l'oposició dels catalans. Si sempre l'afirmació havia estat certa, més ho apar avui a la llum de l'experiència i al cap de set anys de dominacio franquista ? Es que a l'ultim els homes de la nova Espanya — de la que ha de renèixer renovant se totalment — comprendran que només donant lliure curs i ample marc a la diversitat peninsular dintre les formes, cares a l'esquerrisme català, de la federació o de la confederació, podrà portar-se a terme la missió regeneradora que l'hora actual imposa?

Ara, com en 1714, els catalans sentim profondament l'amor a la nostra Pàtria i a les nostres llibertats. No és inoportu, doncs, que, evocant una data històrica hàgim tractat de situar la nostra posició davant un futur que volem creure imminent. El sentit de continuitat patriòtica que batega al llarg de la nostra història ho justifica amplament. Es més, ho imposa. La politica del demà ha d'esser feta de claretat i de fermesa. En discursos i articles, els homes de l'Esquerra han marcat sovint una posició de cara a l'hora del recobrament. I la nostra lleialtat [illegible] Catalunya i a les llibertats republicanes fa repetir-nos [illegible] el nostre punt de vista. I dir clarament, com ho [illegible] ava dies enrera Carles Pi i Sunyer, que en la politica p[illegible]sular « cal comptar amb Catalunya » si de debó vol obrir-se — com ho exigeix l'experiència — una nova etapa que sigui signe de recobrament després de segles enters d'eixorquia.

1714-1946

La pèrdua de les llibertats catalanes

per A. Rovira i Virgili

I. - Soledat de Catalunya

Quan, a la matinada del dia 11 de setembre del 1714, les tropes de les dues Corones — l'espanyola i la francesa — es van llençar a l'assalt de Barcelona, assetjada feia tretze mesos, els catalans lluitaven tots sols contra dos enemics poderosissims.

L'any 1705, Catalunya, sol.licitada pels anglesos, havia signat amb ells el pacte de Gènova i s'havia alçat contra el Duc d'Anjou, Felip V, i a favor de l'arxiduc d'Austria Carles III. Davant la coalicio borbonica de França i Espanya, es dreçava la gran aliança formada per Anglaterra, Austria, Holanda, Portugal, Savoia i Catalunya. Aquesta va poder veure al seu costat, per ultima vegada dins la historia, els països de l'antiga Corona catalano-aragonesa, i Barcelona va ésser la capital provisional del reialme

Fets exteriors, no previstos ni previsibles, van fer evolucionar el conflicte en un sentit desfavorable a Catalunya. Havent heretat Carles la corona imperial d'Alemanya, va tenir menys interès per la corona reial espanyola, i els aliats, que havien pres les armes davant l'engrandiment de la puixança dels Borbons per la pujada de Felip al tron d'Espanya, no podien veure amb goig la nova unio de les corones d'Espanya i Austria.

Aleshores hom va proposar una sèrie de solucions per al « cas dels catalans », com es deia : reconstitucio de la corona catalano-aragonesa amb Carles per rei mentre que Felip conservaria Castella i els dominis d'aquesta ; independència del Principat de Catalunya sota la sobirania de Carles ; ereccio del Principat en Republica lliure ; respecte de les llibertats catalanes dins d'Espanya. Una després de l'altra, totes aquestes formules varen ésser rebutjades per Felip V. Ell només en presentava una, invariable : la rendicio sense condicions. Una cosa arribà a mig prometre als catalans : que si es rendien tot seguit els concediria els mateixos drets que tenien els castellans, entre els quals hi havia la llibertat de comerciar amb l'Amèrica espanyola. I aquesta vegada varen ésser els catalans els que van dir que no. Seguirien lluitant, caurien i tot, pero no farien renuncia a la llibertat de la pàtria, que per a ells valia més que la riquesa del comerç.

La sort — la dissort — de Catalunya estava ja decidida. El tractat d'Utrecht, l'any 1713, éra per ella una sentència de mort. L'Anglaterra tory l'abandonava. Els altres aliats la van abandonar a llurn torn, amb indiferència Holanda, amb recança Portugal I la va abandonar també Carles mateix.

Va venir la gran soledat de Catalunya. València i Arago ja havien caigut. Mallorca, dins la mar, es mantenia, pero poc ajut podia donar. A Catalunya mateix, les ciutats i el camp havien estat sotmesos. Contra el parer de l'alta clerecia i d'una part de la noblesa, el braç popular, va continuar la lluita, amb els guerrillers de la pagèsia a les comarques i amb les companyies de menestrals darrera els murs de Barcelona.

A les acaballes del setge, hi va haver lluors d'esperança. A Anglaterra hi havia canvis politics que podien afavorir els catalans. Pero ja era tard, tard, tard...

II. - L'assalt de Barcelona

Per a la plaça assetjada, afamada, torturada, va venir l'hora de l'assalt general que ja s'esperava.

Girem ara els ulls a les escenes principals d'aquella jornada luctuosa i gloriosa...

Fosc encara, augmenta la intensitat del bombardeig. El cel nocturn de la ciutat apareix vermell. Lluminàries dramàtiques ! L'il.luminen el foc dels canons i el dels incendis que les bombes provoquen. Ben aviat, en la primera claror de l'alba, comença l'assalt. Es un exèrcit de 40.000 soldats regulars i molts d'ells veterans, tots excel.lentment armats, que lluita contra uns 10.000 defensors de Barcelona, la majoria mal armats i militarment poc instruits.

En la primera embranzida, els assaltants s'apoderen d'un bon tros de muralla cap al costat del baluard de Sant Pere i del Portal Nou. Pero els carrers paral.lels a la muralla, formen una segona linea de defensa, i l'assalt queda deturat. Alli on han caigut les pedres esberlades, hi ha el pit brau dels barcelonins.

L'alt comandament de la plaça decideix contraatacar. El contraatac tindrà afecte pel baluard de Sant Pere. Son cridats perquè es presentin de seguida a agafar les armes, tots els homes vàlids. Sabeu des de quina edat ? De catorze anys en amunt. El lloc de concentracio és la Plaça de Jonqueres.

A les set del matí vè el gran contraatac català. Al davant de la columna que contraataca hi ha el Conseller en Cap, Rafel de Casanova, que porta la bandera de la ciutat, amb trenta soldats de cavall que li fan escolta, i a continuacio avancen les companyies de La Coronela (és a dir, dels gremis barcelonins) que restaven disponibles i tota la gent diversa que s'hi ha pogut afegir. Alli hi ha homes d'ofici i de professio, estudiants i tot. L'operacio té èxit. L'assaltant recula ; li son presos alguns canons i quatre banderes. Pero de sobte el Conseller en Cap vacil.la ; té la cuixa atravessada de part a part per una bala. L'avanç català queda deturat. Tot l aixo, es mantenen les posicions recobrades.

Dissortadament, un altre contraatac, per la banda del Pla d'en Llull, on hi ha avui el Parc de la Ciutadella, no reix. Vol a dir que aquesta operacio, be que neutralitzada, impedeix de moment que l'enemic entri més endintre.

A les onze del matí, enormement fatigats els homes dels dos camps, la lluita es calma, el soroll dels trets minva. Els caps militars i civils de la defensa deliberen, sense prou coordinacio. Casanova està greument ferit. El general Villarroel, cap de la defensa, està ferit igualment. La xifra de les baixes és ja molt elevada. I mentre que els assetjadors tenen prou forces per a donar altra vegada l'assalt, els assetjats ja no en tenen prou per a resistir-lo. Si recomença el combat a la tarda, hi haurà una nit d'horror.

Villarroel, des del llit on jeu, ordena que es toqui a parlament amb l'enemic. Mentrestant la Junta de defensa fa una crida per a aplegar la gent de casa a un suprem esforç de resistència. Lamentable desgavell ! Els dos primers caps catalans als quals es tramesa l'ordre de demanar parlament, es neguen a obeir-la. Un altre cap l'obeeix. I a les tres de la tarda cessa el foc.

Seguidament els parlamentaris catalans passen al camp enemic per a negociar la capitulacio. Aquesta quedarà després incomplerta per la deslleialtat de l'enemic. L'endemà, dia 12, el Castell de Montjuic es rendia. El dia 13, les tropes de les dues Corones — no pas dels dos pobles, francès i espanyol — feien l'entrada a la ciutat caiguda passant pels carrers buits de gent i tacats de sang heroica.

Dins de les botigues, els menestrals sobrevivents, amb les mans encara ennegrides per la polvora i amb el cor ple de dolor, tornaven a treballar en les feines de l'ofici.

Les Joventuts

per J. Duran i Guàrdia

Alliberar el mon de les forces d'opressio amb que assajaren d'encadenar-lo els sistemes totalitaris, és el gran problema de la nostra época. I per a posar novament en marxa l'ordre democràtic i pacifista que fou atacat, hom no pot deixar de pensar en l'accio de les joventuts de tots els països, les quals, com un nucli radiant i influent en totes les conductes i activitats i com a forces vivificadores, haurien d'actuar en la reconstruccio moral i material del mon de la post-guerra.

Malhauradament ens topem amb el fet que les joventuts han estat corrompudes per les idees totalitàries. Els partits feixistes sabien pla bé què feien, quan s'apressaven a enquadrar en llurs rengleres les masses joveniis, sempre plenes de vigor i d'entusiasme, d'empenta i d'inquietuts.

En les joventuts havien de cercar-hi el fonament de llurs organitzacions, per que fos enverenantles amb els mites de l'adoracio a la força material, de l'acatament servil i obediència passiva als caps dirigents. I aixi foren creades i copiades d'un pais a l'altre, els agrupaments de joventuts, amb els noms de Balilles, Peninos i altres semblants.

I aixi les joventuts han viscut aquests darrers anys el règim de les mentides totalitàries, sota la influènci dels uniformes, de les desfilades, sota la sugestio d'una idea única, per elles idea força : la de l'home posat al servei d'un sol partit i aquest, al servei de l'Estat.

Avui, la desfeta de les forces totalitàries vé a posar en plena llum aquest greu i urgent problema. La necessitat de desintoxicar les joventuts, primer, per tal de preparar-les ; després, per a la gran tasca de demà, en la qual han d'esser la força impulsiva, apareix als ulls de tothom.

La tasca no és pas fàcil. No serà assolida si no és per mitjà d'un pla ben pensat i dirigit, tant nacional com internacional. D'Alemanya ens arriben sovint veus que remarquen les dificultats amb què s'hi topen. Cal refer-hi abans que tot l'ensenyament, i per aixo, cal disposar de bons mestres, d'esperit democràtic i liberal. A Alemanya ja no se'n troben i segurament el mateix passarà amb Itàlia i demés països d'Europa, en els quals visquéren i arrelaren les dictadures.

Aixo ens porta a pensar en casa nostra, en Catalunya. Què fa, què pensa, on va la joventut catalana ?

Les noves que en tenim fins ara no son gens falagueres. Ens parlen d'un jovent dominat per un grotler materialisme, que paleix no vol sentir inquietuts per la cosa col.lectiva. D'una joventut decebuda, que es creu viure i que vegeta, que per a fugir de si mateixa, pot qualificar-se d'« emigrada de l'interior ».

Sortosament se'ns diu també que d'aixo se'n salva una minoria de jovent selecte, composta d'estudiants i obrers, la qual, segurament constituirà el nucli inicial del redreçament de demà.

Serà, doncs, una de les més delicades tasques a emprendre, la de guarir els estralls que hauran fet aquests anys d'ocupacio feixista en l'esperit de la joventut. Haurà de parlar-se-li sovint dels seus drets i dels seus deures. Recordar-li que d'ella han de sortir els homes del futur, car representa aquest sector inquiet de la societat que actua, que es mou i no està encara plaçat, que treballa amb l'esperança d'una compensacio en el demà. Es digne de què se l'ajudi, se la prepari, se la consideri i respecti.

Pero alhora té uns deures a acomplir. Es greu error creure que les joventuts han de fonamentar llur accio en un despreci del passat, bo i desconeixent l'obra fet i el valor dels vells. De l'experiència d'aquests, ha d'aprendre i inspirar-se, mesurant-la i aprofitant-la, per a aplicar la linia general a seguir en les noves concepcions relatives als problemes d'avui. Posant-li com a exemple la gran tragèdia que per a tot el mon ha representat la darrera guerra i els seus origens, caldrà ensenyar novament als joves què val, què son i què representen els principis de dignitat humana. I fer renèixer en tots els cors joveniis, valoritzant-li cada dia més, la idea sempre ferma i permanent, de la superioritat del Dret damunt la Força.

Tots els partits democràtics han de pensar en aquest problema. En la feixuga tasca que es presentarà a casa nostra, d'escombrar, nelejar i sanejar l'ambent de les tares feixistes, les joventuts dels partits democràtics que lluitaren en la guerra i que han sofert en les presons i en l'exili, no podran deixar de col.laborar-hi en primera linia.

I aixi ho faran tot i axaltant el veritable ideal patriotic, no fonamental en falses ambicions expansionistes ni en perjudicials autarquies, sino en la visio de constituir un poble de ciutadans que per l'exercici de la solidaritat i el respecte de la llei es sentin lliures, i que es proposen que el seu pais disposi també del seu desti.

De Catalunya estant...

(acabament) (✦)

QUAN L'ESPERIT CATALA PUGUI MANIFESTAR-SE...

Es dificil passejar-se per Barcelona en uns dies com el 18 i 19 de juliol, sense evocar en el pensament aquelles jornades memorables de l'any 1936.

El ressorgiment es prepara avui en les tenebres d'una clandestinitat dificil, en la significacio de les gestes anonimes pero no oblidades, en el sacrifici dels homes de consciència abnegada i de sentiments sincers i ben arrelats, en la fe dels que a l'interior i a l'exterior no han claudicat ni devant la força de les armes ni per la més intensa i refinada de les repressions.

Catalunya es prepara, i amb ella els demés pobles ibèrics, a reprendre consciència de la personalitat que viu en el cor dels seus millors fills, que batega en la sang d'aquesta magnifica joventut que resisteix a la influència del que podriem anomenar-ne « sadisme pedagogic ». No hem de negar, pero, que la llevor haurà trej, desgraciadament, brotada en el terreny fràgil i sensible de les consciències a mig formar. Al costat d'aixo, en moltes llars, els pares, — la mare especialment — s'han constituit en gelosos mantenedors de l'esperit català, aquest magnific esperit que en la seva base és constituit per la més sana rebeldia.

Quan aquest esperit català pugui manifestar-se, quan prescindint d'unes ballades de sardanes presidides per la sombra d'aquest modern poder inquisitorial, pugui manifestar públicament la seva joia per la llibertat aconseguida; quan no caldrà servir-se d'aquestes representacions de « teatro catalan » per a exterioritzar el seu sentiment nacional, quan pugui aclamar en plè carrer el nom sagrat de Francesc Macià i pugui venjar l'assassinat del nostre màrtir nacional, Lluis Companys, quan el cant de « Els Segadors » ompleni places i carrers, quan tots els catalans ens retrobem plegats, tots, els de les presons, els dels amagatalls i els de l'exili, aleshores, els botxins de casa nostra i els traidors, els que han volgut gaudir de la desgràcia nacional de tants pobles, caldrà que tinguin l'ànima ben negra i el cor de pedra si no s'estremeixen davant l'esclat magnific de tot un poble que ha viscut tants anys sota l'opressio, comprovant cada dia les tràgiques mentides que a l'estranger servien al règim per a presentar el poble català i tots els altres pobles peninsulars, contents del franquisme.

Com pot estar-se content d'un règim que després de set anys de « pau » no ha pogut encara resoldre el problema social, ans encara l'ha agreujat, aixamplant i accentuant la pobresa dels uns, i enriquint a la minoria dels privilegiats ? Pretextant l'abolicio de la lluita de classes, s'ha millor perfilat els limits de l'una i de l'altra classe, ofegant a una gran part de la classe mitja, la que en un moment donat, mantenia l'equilibri; invocant la necessitat d'una reeducacio social s'ha escarnit i befat els més purs i honrats sentiments; per a mantenir l'exèrcit civil dels incondicionals, s'ha fet disbauxa del Tresor públic en perjudici de tot el pais, deixant per a resoldre els milers i milers de casos que hi ha dels mutilats de la guerra i d'accidents del treball, — com ho proven la filera inacabable de gent que al carrer al café, al tramvia i al tren van demanant caritat per a alleujar la seva terrible situacio.

(Passa a la segona plana)

Converses filologiques

per POMPEU FABRA

S. — 14

En les Converses S-12 i S-13, proposàvem per als temps composts del verb, l'adopció d'una regla de concordança del participi amb el seu complement directe, fem veure, ara, com és fàcil l'aplicació d'aquesta regla, que no cal tenir en compte sinó en el cas en què el complement és un dels quatre pronoms *la, les, els i en.*

Que el pronom és *la* (o un *l'* que és un *la* amb elisió de la seva vocal) : el participi pren la seva forma femenina del singular (*perduda*) ; — que és *les* : el participi pren la seva forma femenina del plural (*perdudes*) ; — que és *els* : el participi pren la seva forma masculina del plural (*perduts*) ; — que és *en* : el participi pren la primera, la segona o la tercera d'aquestes formes segons que aquest pronom representa respectivament un nom femení en singular (per ex. *pipa*), un nom femení en plural (per ex. *eines*) o un nom masculí en plural (per ex. *rellotges*). Exemples :

La no té la pipa que li vaig donar : l'ha perduda. — Els hem tramès la caixa, pero encara no l'han rebuda. — La Maria, no l'hem vista enlloc. — En Joan ens demanava la seva màquina : no es recordava que ja li haviem tornada.

No ens tornen les eines : ens pensem que les han perdudes. — Les caixes que us hem tramès, les heu rebudes ? — Ja no son aci, les cadires : se les han emportades.

Ja no tenia cap rellotge : se'ls havia venuts tots. — No et puc deixar els llibres que em demanes : encara no me'ls han portats. — No he vist encara els forasters. Els has vistos, tu ?

No m'ha pogut deixar sino dues motxiles velles : la nova l'havia perduda. M'ha dit que hi havia moltes truites, a l'estany i que n'havia pescades més de trenta. — Si voleu us en donarem un, de pa : n'hem comprats quatre.

A fer recordar aquesta regla (ja de temps formulada) i a recaptar-li l'adhesió dels nostres escriptors, hem dedicat tres Converses; peró ens guardem prou de declarar-la obligatória. Això, no cal dir-ho, sols pot fer-ho l'Institut d'Estudis Catalans. Nosaltres, doncs, ens hem limitat ací a recomanar-ne l'adopció. Pero no ens fem gaires il.lusions sobre l'eficàcia de la nostra recomanacio, tan grans ens semblen els progressos que en aquests darrers temps ha fet la no-concordança del participi en la llengua parlada, abandonada a la tendència envers la seva invariabilitat, que els nostres escriptors, en general, no han combatut pas com calia.

ESCRIT EN CATALA...

per Emili VIGO

« Historia de Catalunya »

per Ferran Soldevila i Pere Bosc Gimpera (1)

A Mèxic acaba d'aparèixer una « Història de Catalunya » signada per Ferran Soldevila i Pere Bosch Gimpera, dos noms d'alt i merescut prestigi. La publicació d'aquesta obra s'imposava per a satisfer l'anhel de molts catalans que són a l'exili. Si no és — que sapiguem — a les Biblioteques Municipals de Montpeller, Perpinyà i a la Fundació Catalana de la Sorbona (voldriem que a Amèrica les excepcions fossin més nombroses) a l'estranger enlloc es trobava cap Manual d'Historia de Catalunya. Heus aci un dels errors més greus a reparar el dia que les nostres llibertats siguin restaurades. A l'estranger se'ns coneix poc. Però és que fèrem tot el que calia, amb la institució, posem per cas, de biblioteques catalanes en els centres intel.lectuals i universitaris de més prestigi ?

Aquest llibre ve doncs — i dissortadament no escrivim una frase feta — a omplenar un buit. Ja és una primera performança a remarcar !

A més, entre els grans manuals de Rovira i Virgili i de Ferran Soldevila i el compendi brevissim, però intel.ligent, que féu Ferran Soldevila per a les Edicions Escolars de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (no parlem d'obres anteriors avui revellides i gairebé del tot depassades), mancava una història, que, sense assolir les proporcions de les primeres, sortis del caire forçosament limitat a què estava destinada la darrerament esmentada. Aquesta mena de compendis per a us d'un públic més extens que el que segueix els grans manuals, existeixen en gairebé tots els països. Era, doncs, ben natural que els catalans també tinguéssim el nostre.

⁂

Escrivim aquestes ratlles tot seguit d'haver llegit l'obra de Ferran Soldevila i Pere Bosch Gimpera. La nostra impressió, lleial, sincera, no pot pas abarcar un elogi total, però, encara molt menys, una censura pels errors que pugui contenir. Amb tot, que ens sigui permès dir que trobem l'obra un xic mancada d'equilibri, amb defectes de composició i de síntesi històrica que, al nostre entendre, son qualitats mestresses en produccions d'aquest gènere. Potser aquestes afirmacions caldria aplicar-les exclusivament als capitols d'història contemporània. Car tot el que es refereix a la Prehistòria i a la Història Antiga ens sembla excel.lament tractat, amb un esperit de síntesi i un sentit crític esplèndids. Igual direm, dintre la brevetat excessiva imposada per l'espai, dels capitols d'Edat Mitjana. Ferran Soldevila hi apareix com el gran historiador i alhora l'excel.lent escriptor que tots coneixem. Tot el més que podriem — i ací no és el lloc, ni el moment de fer-ho — seria demanar-nos si, a vegades, la historiografia catalana té prou en compte el moviment general de l'Occident Europeu amb relació a la nostra història nacional d'aquest periode (Potser la influència de Pirenne fa parlar-nos en aquests termes). Excel.lent, igualment, l'estudi de l'època moderna fins à 1714. Adhuc, sense plaure'ns tant, trobem bé el capitol que fa referència al segle XVIII.

Però tot allò que abarca la nostra història contemporània — de la Revolució Francesa fins a l'exili — no pot pas merèixer el nostre elogi. Creiem que és la part més feble de l'obra i que, en bona lògica, en properes edicions hauria d'ésser revisada seriosament i, de preferència, totalment refeta. Aquestes cent planes que podien prestar-se a una síntesi brillant i força completa de la història de Catalunya contemporània, manquen de claretat i de lògica. Els fets apareixen com per generació espontània, sense aquest encadenament d'antecedents i causes que és una de les lleis fonamentals de la historiografia; escampant a l'atzar, sense excessiva preo-

(Passa a la segona plana)

memoriaesquerra.cat — La Humanitat [Montpeller-París, 1944-1953], 7/9/1946, pàgina 1